

KISSI FALUNK

A KISSZÉKELYI ÖNKORMÁNYZAT ÉS A
KISSZÉKELYI KULTURÁLIS EGYESÜLET LAPJA

Pályázati forrást nyertünk az önkormányzati ingatlanok rendbetételére

Tavaly év elején az Önkormányzat Leader pályázatot nyújtott be a Kiss utca 380-381. számú ingatlanok fejlesztésére, Lázár Ervin emlékház/alkotóház felújítása, olvasóudvar kialakítása címmel, melynek pozitív eredményéről év vége előtt értesültünk. A projekt teljes összege 10,5 millió forint. A támogatás intenzitása 95 %, azaz 9,89 millió forint, melyet 626 ezer forint önrésszel kell kiegészíteni.

melyek még szükségesek a tervezett hasznosításhoz.

A szomszédos ingatlant (a helyiek úgy ismerik, hogy a Béni háza) 2019-ben vásárolta meg az Önkormányzat, mely egy rossz állapotú ház, gondozatlan környezettel. A pályázati támogatásból most

rendezteté tudjuk tenni az ingatlant, elbontatjuk a házat, tereprendezéssel, és egy térköves tér épül. A térköves részre kerülhet majd a Csepregi Ferenc által felajánlott 6*6 méteres fából készült tetős építmény, melynek már több éve kerestük a helyet.

A két szomszédos ingatlant összenyitva olvasóudvart alakítunk ki, mely alkalmas lesz irodalmi események, rendezvények megtartására, csoportos játékokra. A pályázat megvalósításával a nyár végére a hely irodalmi emlékhellyé válik, kirándulások állomása lesz, ugyanakkor ide szervezhető az alkotótáborok, ide várhatjuk majd az alkotó művészeket. Az emlékház, alkotóház működése során a helyszínre programokat tervezünk, melyekre országos érdeklődést várunk. A hely bekapcsolódhat az iskolák programjaiba, turisztikai szolgáltatói szintérré válhat.

Kulturális Egyesület nyertes pályázata

Az egyesület a tavalyi évben pályázatot nyújtott be a Magyar Falu program Civil Alap (2023) keretében meghirdetett „civil közösségi tevékenységek és feltételeinek támogatása” kiírásra.

A két millió forint támogatás felhasználható eszközbeszerzésre. A támogatást az idei évben elkészülő Lázár Ervin emlékház helyiségeinek berendezésére kértük. A házban lévő régi bútorokból emlékszoba kerül kialakításra. Az elnyert támogatásból pedig új bútorokat vásárolunk az alkotó és fogadó szobákba, hogy a hely alkalmassá váljon alkotótáborok megszervezésére. Így az épület megfelel majd több napos tartózkodásra is. Fogadni tudunk írókat, más művészeket, akiket Lázár Ervin meséi, a kisszékelyi táj és emberek újabb értékes alkotásokra készítenek. A több pályázatból kialakított hely látogathatóvá válik. Könyvbemutatók, előadások, nyár esti programok tarthatók.

Pajor Ágnes
polgármester

KISSZÉKELYI MAGBÖRZE MEGHÍVÓ

Helyszín: **Kisszé-
kelyi Iskola**

**2024. február 17.
szombat 14 órától**

**Várjuk azon
kisszé-
kelyi ker-
tészkedőket, akik
saját termesztésű
növényeik magjait
szívesen mutatnák
be és csereberél-**

**nék egymás közt! Osszuk meg különleges, régi
tájfajtáinkat, helyben jól bevált vetőmagjainkat
egymással!**

Mit vihetek a magbörzére?

Saját kertedből származó: zöldségek, gyógy-
és fűszernövények, gabonák magja, gumók, hagymák,
tövek, hajtások, oltóvesszők, palánták. Szabadelvirágzású fajták, melyeket te magad már min.
2-3 éve termesztasz és fenntartasz.

A magmintákat érdemes előre kiszerezni, a legkörnyezetbarátabb megoldás, ha jól záródó/behajtható papírtasakokat használsz.

A magokat érdemes ellátni

- a faj, fajta megnevezésével (pl. Ökorszív paradicsom)
- a magfogás évével (ebből lehet a magok csíráképességére következtetni)

Szívesen látunk akkor is, ha még kezdő kertész vagy és nincsen cserealapod, biztosan sok információval, és esetleg ajándék vetőmagokkal is gazdagodhatsz majd. Csatlakozik hozzánk Nagyszékelyből Bocsó Renáta és Juhász Attila agrármérnokok (**Áldott Menedék**), akiktől vásárolni is lehet majd izgalmas tájfajta vetőmagokat.

Kérdezz és jegyzetelj

Rengeteg hasznos információval, tapasztalattal rendelkezik az, akitől kapod a magot! Megtudhatod tőle, mikor kell elvetni, milyen feltételek között érzi jól magát a növény, hogyan kell ápolni. Végül pedig, hogyan érdemes elkészíteni a termést, és nem utolsósorban, a mag kinyerésének, kezelésének, tárolásának praktikáit. Vesd el, amit hazavitél, fogj magot a termésből és oszd meg a következő magbörzén!

Elérhetőség: kisszekelyitajmhely@gmail.com
06-70/606-6048

*A Kisszé-
kelyi Tájmuhely szervezésében.*
Kovácsné Kas Emilia

Gondolatok vetőmagokról, sokszínűségről és tájfajtákról

A Földön több mint 10 ezer növényfajt tartunk számon potenciális **tápláléknövény**ként. Ahhoz, hogy kultúrnövényeink ma ismert és fogyasztott formája kialakuljon, gazdálkodók évezredek megfigyelése, válogatása, tudatos szelekciója/ paraszti nemesítése kellett. Ez is mutatja, hogy ételünk alapját és a kultúrnövényeink sokszínűségét adó vetőmag valójában egy **közkincs**, melyet emberemlékezet óta cserélnek és megosztanak egymással a földművesek, kiskertészek, szomszédok, utazók. Ezt a **diverzitást** ma mégsem látjuk az asztalokon, a boltok polcain, sem a termelők üvegházaiban, ahol jóformán csak néhány hibrid fajtával találkozhatunk. A növényvédő szerekre és műtrágyára alapozott **nagyüzemi monokultúrás termesztésre** való áttérés ugyanis új nemesítési szempontokat és szereplőket hozott a mezőgazdaságba és a vetőmagtermesztésbe. A vetőmagok intenzív mezőgazdasághoz való idomítása a kistermelők, és így az általuk évszázadok óta termesztett növények eltűnését hozta magával. A gazdálkodók a helyi adottságokhoz alkalmazkodott változatos növényfajták helyett magas hozamú, genetikailag egységes fajták termesztésére tértek át. Ennek következményeként a 19. század óta eltűnt a mezőgazdaságban felhasznált növényfajták 75 százaléka, és a világ ételmezésének legjavát ma mindössze **12** növény és **5** állatfaj biztosítja. A régi fajták elvesztése, valamint az ipari vetőmagok termesztésére való áttérés a gazdálkodókat, a fogyasztókat és az **agroökológiai rendszereket** is sebezhetővé tette. Kultúrnövényeink sokszínűsége egy stratégiai erőforrás, ezért nem mindegy, hogy a vetőmagok sorsa közérdekek vagy multinacionális vállalatok érdekei mentén alakul. Aki a vetőmagot „birtokolja”, az az **élelmiszerlánc** első eleme felett rendelkezik. A **mezőgazdasági sokféleség** állapota szintén befolyásolja az éghajlatváltozás következtében nagyobb veszélyben forgó ételmezésbiztonságunkat. A monokultúrás termesztésen alapuló ipari mezőgazdaság je-

lentős mennyiségű vegyszert, műtrágyát és fosszilis energiát használ, amely jelentősen emeli az üvegházhatású gázok kibocsátását, és ezáltal hozzájárul a klímaváltozás felgyorsításához. A kultúrnövények sokszínűségére épülő bio, agroökológiai és alacsony ráfordítású művelési rendszerek azonban az éghajlatváltozás enyhítését segíthetik elő. Ezen kívül a faj- és fajtadiverzitás, valamint a genetikai sokféleség növeli az adott rendszer **alkalmazkodóképességét** az éghajlatváltozás által előidézett új környezeti feltételekhez, például aszály, árvíz, illetve ellenálló képességét új kártevőkkel vagy betegségekkel szemben. A **tájfajták**, illetve a helyi adottságokhoz alkalmazkodó fajták, különösen fontos szerepet játszanak mezőgazdasági rendszereink tűrő- és regenerálódó képességének erősítésében.

Fontos megemlítenünk továbbá a mezőgazdasági és a **kulturális sokféleség** közötti szoros kapcsolatot. Ugyanis a sokféleség fenntartása, beleértve a kultúrnövények termesztésével és felhasználásával kapcsolatos tudást, szokásokat és szertartásokat, szerves részét képezi a kulturális hagyományok megőrzésének, illetve a közösség kulturális identitásának. Az **élelmiszer önrendelkezés** első láncszeme a vetőmag. Így volt ez nagyszüleink idejében is, akik őseik vetőmagjait kincsként óvták. Így volt azokkal a szerbekkel is, akik a törökök elől menekülve hozták magukkal szőlővesszeiket, vagy említhetnénk a hazánk területére letelepedett bolgárok szintén magukkal hozott, kincsként féltett paradicsom, paprika, padlizsán, vagy éppen póréhagyma fajtáit. Ők még tudták, hogy az évszázados, generációkon átívelő kertészeti tudás jelentős része a magban raktározódik, melyet minden áron őrizni kell és **szabadon hozzáférhetővé** kell tenni mások számára is. Napjainkban a **szabad fajták** adják a lehetőséget a vetőmagok szabad áramlásához és szabad cseréjéhez. Ezek a fajták semmilyen jogi oltalommal nem rendelkeznek, így cseréjük legális.

Szintén legálisak a **magbörzék**, ahol magokat és tapasztalatokat cserélhetünk, ezzel segíthetjük, hogy visszakerüljenek a termesztésbe olyan fajták is, amelyek az ipari mezőgazdaság számára nem felelnek meg. Ezen fajták minőségi mutatói gyakran jobbak és kiegyenlítettebbek ökológiai termesztési körülmények között, mint a modern fajtáknak. A szabad fajták termesztése egy régi-új lehetőség. Mivel egyre többen szeretnének vegyszermentes, ízben és beltartalomban magas minőségű terményekhez jutni, ezért a kiskertjüket művelőkön kívül a helyi piacra termelő kistermelőknek és a terjedőben lévő közösségi mezőgazdálkodást folytató gazdálkodóknak is ajánlott ezen fajták használata. A szabad fajtáink jelentős része tájfajta/ helyi fajta, illetve régi fajta, amelyeket leginkább őseink tudatos pozitív szelekciós nemesítési munkája alakított hosszú időn keresztül, akár évszázadokon át. Ezek a fajták a környezeti feltételekhez viszonylag gyorsan képesek alkalmazkodni, mivel fajták helyett inkább populációkról beszélhetünk, génállományukban számos olyan tulajdonság jelen van, amely egy tudatos magfogással párosulva segíthet az adott hely talaj és környezeti viszonyaihoz alkalmazkodni. Ezek a tulajdonságok aztán segítik növényeinket, hogy vegyszerek nélkül termesztett, esetleg szelíd ökológiai növényvédelemmel támogatott egészséges zöldség-gyümölcs kerüljön a pultokra, vagy közvetlenül asztalainkra. A növényfajok változatossága olyan gazdag mind küllemben, ízben és beltartalomban is, hogy a szabad fajták használatával egy rendkívül sokszínű kertet alakíthatunk ki családunknak, vásárlóinknak, mely mindenkit ellát az év egészében friss és egészséges terményekkel. Francia (Francia Paraszti Vetőmag Hálózat / Réseau Semences Paysannes) és osztrák (Noé Bártkája / Arche Noah) példát követve a Kárpát-medencében a **Magház** kapcsolja össze a kultúrnövények sokféleségének megőrzésén és bővítésén munkálkodó szervezeteket és magánszemélyeket. Ajánlom a honlapjukon található tudástárát, különösen a magfogási praktikumot, melyből ehhez a cikkhez is sokat merítettem, illetve innen lehet értesülni az országszerte zajló magbörzéről (Február 17-én Kisszekelyben is lesz!).

Aki először helyesen megírja nekünk, mi az a 12 növényfaj és 5 állatfaj, amely a világ élelmiszerének javát biztosítja, a magbörzén ajándék magcsomagot kap! :)

*Kovácsné Kas Emília
kisszekelyitajmuhely@gmail.com*

Közhírré tétetik...

A temetőben lévő sírhelyek megváltására, Martina Zoltánnál van lehetőség. Tel: 06-30/2432-146

Egyházi ügyek intézésére, Gyenéné Győrfi Szilviát keressék.

Tel: 06-70/5364-205

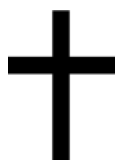
A péntek délutáni 15 órai harangok a Római katolikus egyházban Jézus keresztthalála tiszteletére szólnak.

A szentmise új időpontja minden hónap első vasárnapján 14 órakor a templomban.

Elhunytak

Glück Péter
95 éves,

Bodó István
68 éves
volt kisszékelyi lakosok.

Nyugodjanak békében!

Rendezvénytár 2024

Hagyományos programok:
Bormustra 2024. március 23.
Májusfa állítás 2024. április 30.
13. Hagyományörző Aratonap

2024. július 13.
Májusfa kitáncolás 2024. augusztus 17.
Lázár Ervin- és Vathy Zsuzsa emléknapiak 2024. augusztus 23- 25.
Adventi gyertyagyújtások 2024. december 01; 08; 15; 22.

Könyvtári rendezvények:

Az időpontok és a témák egyeztetés alatt.

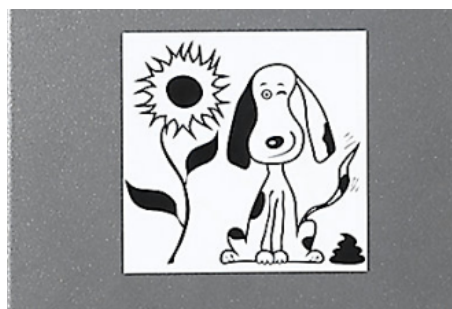
Térségi programok:

Szervezés alatt.

Tisztelt kutyás gazdik!

Örömteli, hogy sok kutyabarát él a faluban. Foglalkoznak az állatokkal és a mozgásigényüket is kielégítik sétáltatással. Sokan ügyelnek a környezetre és összeszedik az ebek által elpottyantott ürüléket. Így nem okoznak meglepetést a természetben sétálóknak és a fűvet vágó munkásoknak sem.

Kéréssel fordulunk Önökhöz. Az összeszedett ürüléket jól csomagolják be akár több zacskót használva és kössék be a száját, ha az utcai szemégyűjtő edénybe teszik. Kellemetlen, ha a kuka környékén árad a szaga. A gyűjtőzacskóba belefolyt ürülék és az erős szag rossz élmény a szemetesek ürítésekor is az ezt végzők számára. A megoldás a körültekintő becsomagolás, vagy ha hazáig viszik a saját kukába.

SZJA támogatás

Kérjük, ajánlja fel személyi jövedelemadója
1 százalékát a Kisszékelyi Kulturális Egyesület javára!

A kedvezményezett adószáma: **18859074-1-17**

Előre is köszönjük támogatásukat!